

Week tegen pesten 2023

25 t/m 29 september

KiVa-lesbrief: Goed voor elkaar!

1. Samen kennismaken
2. Samen in een groep
3. Samen goed voor elkaar

Goed voor elkaar!

Goed voor elkaar! Dat is dit jaar het thema van de Week tegen Pesten. Bij KiVa gaan we uit van de kracht van de groep om er een fijne school van te maken. Daarbij moeten leerkrachten, kinderen en ouders het samen doen. Dat al van jongs af aan leren, helpt kinderen bij het opgroeien in onze samenleving. Met deze werkvormen bevorder je de sfeer in de groep. Want zijn jullie goed voor elkaar? Dan hebben jullie het goed voor elkaar!

1. Samen kennismaken

Om samen een positieve en veilige sfeer in de groep te creëren en te versterken is het belangrijk dat de kinderen elkaar goed kennen en aandacht hebben voor overeenkomsten en verschillen. Ook in de loop van het schooljaar blijft dit belangrijk. De eerste weken na elke vakantie zijn bijvoorbeeld een goed moment om ruimte te maken voor kenningsmakingsactiviteiten. Door veel contact tussen kinderen in je klas te stimuleren, zorg je ervoor dat ze **samen een groep** zijn.

2. Samen een groep

Naast kennismaking is het stellen van goede normen van belang. Zet ook daarbij de kracht van de groep in. **Maak samen afspraken** over wat voor groep jullie willen zijn. Door dit samen met de kinderen te doen, zijn de afspraken ook echt van henzelf. De normen in de groep hebben niet alleen invloed op de betrokkenheid van de kinderen, maar ook op hun veiligheids- en verantwoordelijkheidsgevoel.

3. Samen goed voor elkaar

Bij KiVa ligt de aandacht op de kracht van de groep. Samen bereik je meer dan alleen. Goed voor elkaar zorgen, is dus ook goed voor jezelf zorgen. Hoe zorg je dat kinderen zich verantwoordelijk voelen voor elkaar, hun klas, de school én zichzelf? Iedereen kan iets bijdragen aan een groep. Sta stil bij de verschillen tussen kinderen en de kwaliteiten die daar bij horen! Wanneer je daar aandacht in steekt, heb je een mooie basis om te gebruiken op een lastig moment.

Ten slotte willen we je inspireren niet alleen één week, maar gedurende het hele jaar bezig te zijn met een fijne groep. Hoe meer verantwoordelijkheid kinderen leren dragen op school, hoe beter ze in staat zijn om het **samen te doen**.

Goed voor elkaar met de KiVa-gespreksregels in de klas:

RESPECT

ÉÉN TEGELIJK

PLUS-TAAL

IK-TAAL

Deze lesbrief is ontwikkeld door KiVa in het kader van de Week Tegen Pesten 2023

Samen kennismaken

Tekst in het blauw is gericht aan de leerkracht
Tekst in het zwart is gericht aan het kind

Namenspel: knoop het in je oren *

Voor deze oefening heb je een lang touw nodig. Ga met de kinderen in een kring staan met een touw zo lang dat iedereen in de kring het touw kan vasthouden met beide handen. Knoop de uiteinden van het touw aan elkaar vast.

We spelen zo een namenspel. Het doel is om de knoop in het touw rond te laten gaan naar een klasgenoot. Terwijl de knoop op weg is naar de ander noemt iedereen de naam van die persoon. Wanneer de knoop is aangekomen bij de juiste persoon, begint die met de volgende naam. De rest van de groep blijft deze naam zeggen tot de knoop op zijn plek is.

Variatie:

- Ga de namenlijst op alfabetische volgorde af (zo komt iedereen aan de beurt).
- Zeg bij elke naam of de knoop met de klok mee of tegen de klok ik moet worden doorgegeven.

Overeenkomsten zoeken

Met deze verbindende activiteit ontdekken kinderen welke overeenkomsten ze hebben met anderen in de klas. De kinderen worden verdeeld in groepjes van drie of vier kinderen en krijgen drie minuten de tijd om zo veel mogelijk overeenkomsten te vinden. Met de voorbeelden die je geeft, beïnvloed je de richting waarin de kinderen zullen denken. Kies daarom bewust je voorbeelden.

Jullie gaan de komende drie minuten proberen zoveel mogelijk overeenkomsten te vinden waar iedereen uit het groepje aan voldoet. De overeenkomsten gaan bijvoorbeeld over je hobby's, favoriete plekken, hoe je eruit ziet, dingen die je (mee)gemaakt hebt of plaatsen waar je naartoe bent geweest. Alles mag!

Na drie minuten worden de eigenschappen opgelezen en geteld. Het is mogelijk om hierna door te gaan. De groepjes worden samengevoegd tot 6-8 kinderen. Opnieuw krijgen ze drie minuten om overeenkomsten te vinden waar iedereen aan voldoet. De groepjes kunnen nu opnieuw samengevoegd worden, totdat je met de hele klas een aantal overeenkomsten probeert te vinden.

Variatie: Ik ben vast de enige die *

Het is ook leuk om te kijken of kinderen iets kunnen bedenken waarin ze uniek zijn: een hobby, een eigenschap, een lichamelijk kenmerk, de thuissituatie etc.

Benoem iets waarvan jij denkt dat alleen jij dat hebt in deze klas. Ben je niet aan het woord, luister dan goed. Herken je jezelf in wat er wordt gezegd, ga dan staan. Staat er iemand? Dan ben je daarin niet uniek. De beurt gaat door naar de volgende, je komt vanzelf weer aan de beurt, ondertussen heb je bedenktime!

Ga door tot elk kind iets unieks van zichzelf gevonden heeft. Hebben kinderen moeite met het bedenken van iets unieks? Laat ze dan hun verschillende levensjaren bij langslopen. Toen ik één jaar was...

Verdeel het spel eventueel op verschillende momenten van de dag of de week zodat de kinderen meer tijd krijgen om iets te bedenken.

Structureel werken aan een fijne groep?

Vraag een online informatiepakket aan op www.kivaschool.nl

Groepjes maken *

Op de basisschool werken kinderen vaak in kleinere groepen gedurende de week. Wil je aan positieve groepsvorming werken? Ga dan bij de samenstelling van groepjes doelgericht te werk. Soms maak je deze groepen zelf om groepswerk succesvol te laten verlopen of leerzame momenten te creëren. Voor de groepsdynamiek is het beter veel te mixen en de groepssamenstelling aan het toeval overlaten. Zorg dus dat je manieren hebt om de samenstelling willekeurig te laten verlopen en vaak op deze manier groepjes maakt. Zo zorg je voor meer en beter contact tussen alle kinderen. Dat is een groot voordeel bij het vormen van een positieve groep. Om je op weg te helpen staan hieronder een aantal creatieve manieren van groepjes maken:

Set

Maak kaartjes met onderwerpen of foto's die bij elkaar horen. Verdeel de kaartjes over je kinderen. Vertel van te voren hoeveel kaartjes samen een set vormen. De kinderen zoeken naar klasgenoten met kaartjes die bij hen passen. Elke set is een groepje. Laat de setjes aansluiten bij de vakinhoud of kies hoofdpersonen van bepaalde series, films of boeken die momenteel populair zijn in je groep.

Speelkaarten

Een pakje speelkaarten heeft 52 kaarten (zonder jokers). Sorteert vooraf het aantal kaarten dat je nodig hebt. Kinderen die een kaart hebben met hetzelfde cijfer of symbool horen bij elkaar. Je kunt groepen maken van twee, drie of vier kinderen, afhankelijk van het aantal kaarten dat je per cijfer of symbool in het spel stopt. De kinderen vinden hun groepje door op zoek te gaan naar klasgenoten met dezelfde soort kaart.

Touwen

Knip evenveel touwtjes als tweetallen (of knoop steeds twee touwen aan elkaar voor viertallen). Houd de touwtjes in het midden vast en laat elk kind een uiteinde pakken. Kinderen die hetzelfde touw vasthebben zodra jij de touwen loslaat vormen een groepje.

Samen een groep

Samen klappen*

Ga voor de klas staan en maak klapbewegingen (bijvoorbeeld op je schouders en daarna op je knie). Kijk de kinderen aan en nodig ze zonder woorden uit om je na te doen. Herhaal dit een aantal keer in verschillende variaties. Zo ontstaat er het principe van het spelletje 'Simon zegt', jij doet het voor. De kinderen doen je na. Bedank de kinderen na een paar keer en vertel waarom je dit hebt gedaan.

We stonden zojuist allemaal in verbinding met elkaar. Iedereen kon en mocht meedoen. We wisten allemaal wat de bedoeling was. Soms hoef je helemaal niet te praten om te kunnen verbinden. Soms heb je alleen de ruimte en tijd nodig om samen te kunnen zijn!

Beginnen de kinderen niet vanzelf mee te klappen? Nodig ze dan uit: zullen we kijken hoe leuk het is, als we het samen doen? Je kunt dan aangeven dat de versie waarbij iedereen meedeed (verbinding) een stuk leuker was dan alleen.

Variatietip: een kind mag een beweging verzinnen, de rest van de groep gaat me doen met deze beweging.

Samen een zeil omdraaien *

Deze oefening kan je het beste doen in de gymzaal. Leg een groot zeil op de grond en laat alle kinderen plaatsnemen op het zeil.

Jullie mogen zo proberen het zeil om te draaien. Eén klein detail, niemand mag van het zeil afstappen. Dat wil zeggen: je mag de grond niet aanraken met een voet of een hand. De tijd loopt. Succes!

Laat de kinderen dit een tijdje proberen. Als het niet lukt, leg de oefening dan kort stil.

- Hoe gaat het? Hebben jullie elkaar goed kunnen helpen?
- Lukt het om naar elkaar te luisteren?
- Hoe kunnen jullie ervoor zorgen dat het beter gaat?

Je kunt deze oefening ook goed in kleine groepjes doen en kinderen de kans geven van een ander groepje te leren. Andere opdrachten die je kunt gebruiken met het zeil zijn: het verplaatsen van punt A naar B zonder de grond te raken, of de oppervlakte van het zeil zoveel mogelijk verkleinen. Ook deze varianten kunnen zowel met de hele groep als in kleine groepjes worden gedaan.

Samen tot de oplossing *

Zet steeds twee kinderen voor de groep. Jullie gaan zo een opdracht uitvoeren. Daarvoor heb je elkaar nodig. Kijk dus goed naar elkaar en probeer te overleggen.

- Ik wil graag drie armen zien
- Ik wil graag één hand zien
- Ik wil graag twee tongen zien
- Ik wil graag één gezicht en één rug zien

Variatietip:

- Je kan het aantal kinderen in een groepje veranderen. Verander dan ook de opdrachten, zodat de kinderen elkaar nodig hebben om de opdracht te kunnen voltooien. Geef vier kinderen bijvoorbeeld de opdracht om 5 armen te laten zien.
- Is iedereen bekend met het spel? Dan kun je dit ook in groepjes tegelijk doen. Verzamel na afloop klassikaal de ervaringen en bespreek deze na.

Samenwerken met een rolverdeling

Verdeel de kinderen in groepjes met de gezamenlijke opdracht een toren te maken. Je kunt hiervoor bijvoorbeeld de bouwplaat van een kubus gebruiken. Elke groepje probeert dan een zo hoog mogelijk toren te bouwen van zoveel mogelijk kubussen. Er zit natuurlijk een addertje onder het gras.

Elk kind krijgt op een briefje een eigen rol. Ze mogen ook niet van hun rol afwijken. De rollen verdeel je als volgt:

- Jij mag alleen maar knippen
- Jij mag alleen maar plakken
- Jij mag alleen maar vouwen

De kracht van de opdracht zit in de nabespreking. Iedere rol was belangrijk en verschillen zijn dat dus ook. Besteed hier dus voldoende aandacht aan. Was het nodig om te overleggen, of ging alles vanzelf goed? Moest je wel eens wachten? Wat vond je daarvan?

- Stel je voor dat er geen knipper in je team zit? Hoe zou dat zijn?
- Stel je voor dat je twee plakkers hebt en maar 1 vouwer? Hoe zou dat gaan?

Goed voor jezelf en goed voor elkaar

Kwaliteitenbingo

Jullie gaan zo kwaliteitenbingo spelen. Het is de bedoeling dat je door de klas gaat lopen, op zoek naar klasgenoten met kwaliteiten die op je bingokaart staan. Iemand gevonden? Vraag dan om een handtekening als bewijs en ga snel op zoek naar de volgende! Als je bij iedere kwaliteit een handtekening hebt, roep je BINGO.

Variatietips:

- Geef een maximum aantal handtekeningen per klasgenoot (bijvoorbeeld maximaal één handtekening per kind).
- Geef een maximum aantal vragen per klasgenoot (bijvoorbeeld je mag maar één kwaliteit navragen per klasgenoot, denk dus goed na over welke je kiest)
- Wil je dit gestructureerd (en veiliger) laten verlopen kies dan voor een binnen en buitenkring (zie speeddate).
- Je kunt ook lege bingokaarten uitdelen, waarop de leerlingen zelf eigenschappen schrijven. Met deze kaarten spelen ze vervolgens het levende bingo.

Deel de bingokaart met kwaliteiten uit. Laat de bingo beginnen: 3.. 2.. 1... Start!

Het controleren van de geroepen BINGO, geeft je de mogelijkheid over verschillen en overeenkomsten te praten in de klas. 'Bij creatief staat de naam van.... Klopt, dit? Vertel eens iets over je creativiteit. Wie is er nog meer creatief?'

Kwaliteitenmuur maken

Over de kwaliteiten die er in de groep zijn kun je verder doorpraten. Gebruik bijvoorbeeld de kwaliteitenbingo als starter of doe een andere oefening waar het over kwaliteiten gaat. In de bijlage vind je een lijst met kwaliteiten ter inspiratie. Bespreek samen:

- Welke kwaliteiten hebben we samen?
- Zijn er kwaliteiten die we allemaal hebben, of waar juist iemand uniek in is?
- Hoe doen we hier ons voordeel mee?
- Hoe kunnen we gebruik maken van elkaars kwaliteiten?

Maak de kwaliteiten inzichtelijk. Bijvoorbeeld op een kwaliteitenmuur. Dit kan ook online via een staafdiagram met eigenschappen en aantallen. Zorg dat je regelmatig de kwaliteitenmuur update of gebruikt wanneer er iemand in de groep hulp nodig heeft, of de groep ergens tegenaan loopt. Wat kunnen we doen om dit op te lossen, wie van de kwaliteitenmuur kan daar bij helpen?

Speeddate: een binnen en buitenkring

Geef alle kinderen de opdracht om drie dingen op te schrijven die ze belangrijk vinden. Het moet gaan over:

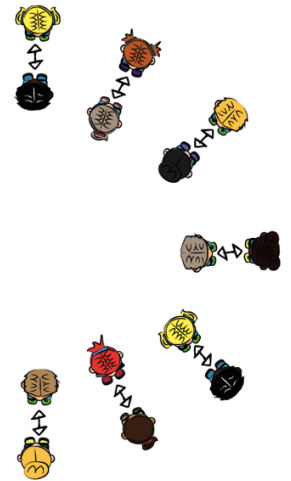
1. Hoe we met elkaar omgaan in de klas;
2. Hoe we met elkaar werken en leren in de klas;
3. Wat we doen als het een keer mis gaat.

Nadat iedereen dit voor zichzelf heeft opgeschreven, maak je twee kringen. De helft van de kinderen staat met hun gezicht naar buiten, de andere helft van de kinderen staan met hun gezicht naar binnen (binnen- en buitenkring). De kinderen staan nu in tweetallen tegenover elkaar.

Je krijgt nu 1-2 minuten de tijd om de drie dingen die je hebt opgeschreven te vertellen aan elkaar. Je mag elkaar één vraag stellen als je iets niet goed begrijpt of er meer over wil weten. Luister goed, want zo meteen moet je vertellen wat de ander tegen je heeft gezegd.

Geef een eindsignaal na twee minuten. De kinderen in de buitenkring schuiven één plek door naar rechts. Draai een aantal rondes door. De afsluiting doe je gezamenlijk.

- Welke dingen die je hebt gehoord, waren nieuw voor je (omdat je er zelf nog niet over had nagedacht)?
- Welke dingen vond je belangrijk?
- Welke heb je het meest gehoord?

Gebruik de informatie om samen tot groepsafspraken te komen, of als je deze al hebt, de afspraken nog eens te bekijken. Is alles wat de groep belangrijk vindt vastgelegd in de afspraken? Moet er nog iets veranderen? Hoe verhouden de groepsafspraken zich tot de KiVa-regels?

Meningen verschillen

Laat steeds een afbeelding uit bijlage zien. Geef alle kinderen een rood (niet mee eens) en een groen (wel mee eens) vel papier. Tel steeds af. Daarna houdt iedereen zijn papier in de lucht.

Afbeelding 1 – Kaaspizza is lekker (of kies een ander ingrediënt)

Afbeelding 2 – Geld maakt gelukkig

Afbeelding 3 – Duurzaam leven is te ingewikkeld, je moet gewoon plezier kunnen hebben.

Hoe zijn de meningen verdeeld bij de eerste afbeelding? Reflecteer op het verschil in smaak. Bij de tweede afbeelding zullen de kinderen hun mening meer moeten onderbouwen. Bij de derde afbeelding is het interessant om te bekijken of de meningen net zo verdeeld zijn als daarvoor. Als er duidelijke verschillen zijn, waar heeft dat dan mee te maken?

Blijkbaar vinden we van sommige dingen ongeveer hetzelfde en van andere dingen vinden we totaal iets anders. Het hebben van je eigen mening wordt vaak belangrijk gevonden. Het is altijd goed om uit te leggen waarom je iets vindt. Het is niet altijd nodig een ander te overtuigen van jouw gelijk. Iedereen heeft recht op een eigen mening, waar deze dan ook vandaan komt.

Maar hoe eigen is 'je mening' eigenlijk? De meningen die we hebben zijn ergens op gebaseerd. We verdelen ze voor deze opdracht in vijf categorieën:

- 1) Je opvoeding (normen en waarden van thuis);
- 2) Je gevoel van binnen (je intuïtie);
- 3) De dingen die je hebt meegemaakt (ervaringen);
- 4) Je vrienden of media (dagelijkse invloed);
- 5) Wat je hebt geleerd (school, studie of wetenschap).

Geef alle kinderen een werkblad uit de bijlage. Laat ze nog eens nadenken over de drie meningen die ze hebben gegeven. Beslis per mening in hoeverre die bepaald is door deze vijf categorieën. Je kunt kiezen tussen: Helemaal, veel, een beetje, weinig, helemaal niet.

Variatip: meningen vergelijken.

- Heeft een klasgenoot een totaal andere mening of juist overeenkomsten? Maak duo's en laat de kinderen in dialoog gaan over hun mening bij één van de uitspraken. Zijn er vaker meningsverschillen in de klas? Gebruik dan het werkblad als gesprekstarter. Waar komen de meningsverschillen vandaan?

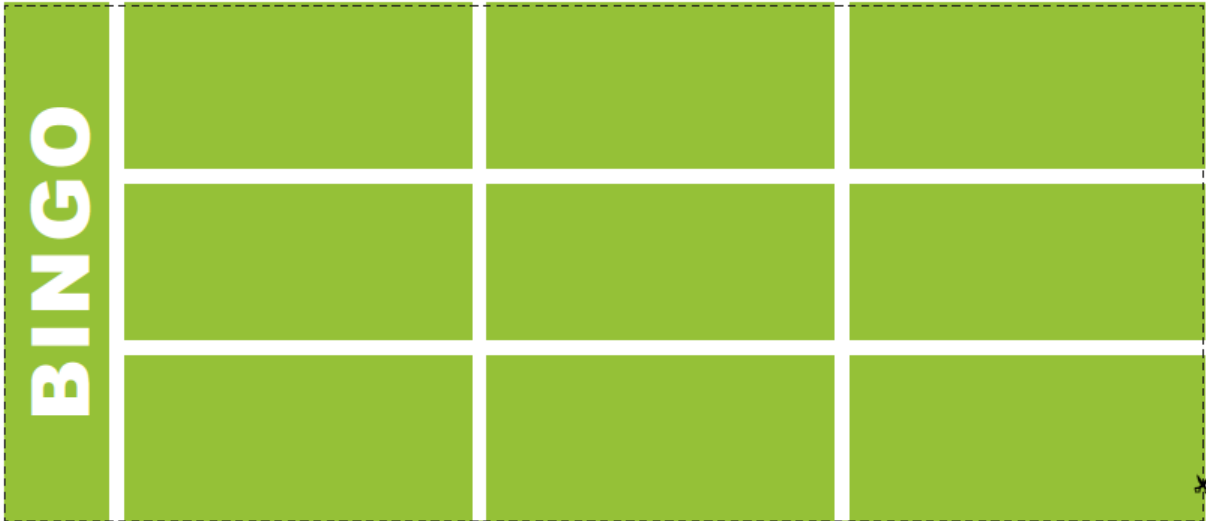
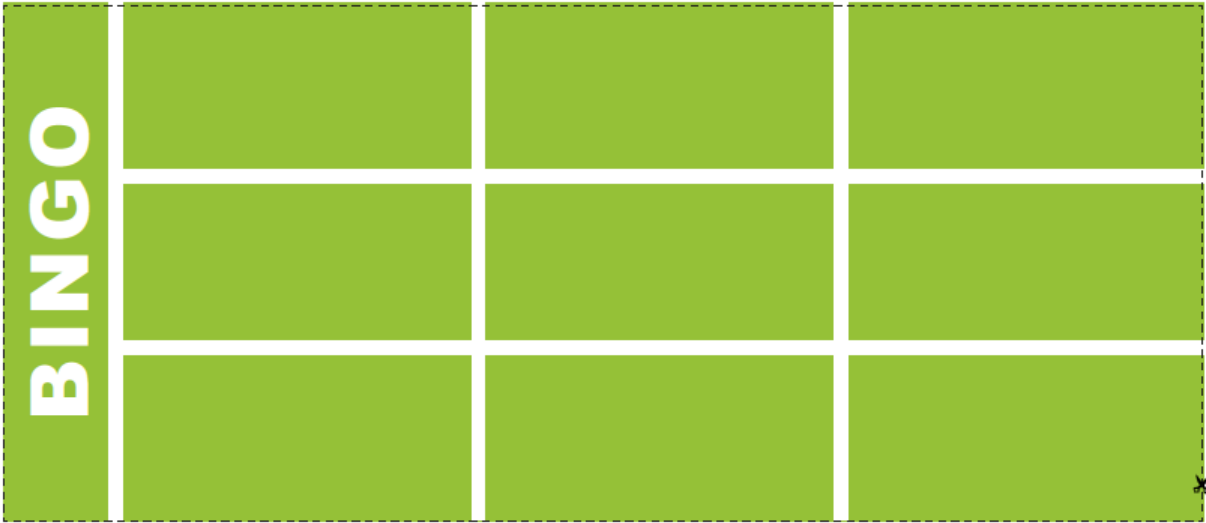
Kwaliteiten bingokaartjes

BINGO	Vrolijk	Grappig	Betrouwbaar
	Netjes	Goede luisteraar	Eerlijk
	Creatief	Dapper	Geduldig

BINGO	Eerlijk	Rustig	Vrolijk
	Goede luisteraar	Handig	Netjes
	Nieuwsgierig	Sterk	Creatief

BINGO	Aardig	Nieuwsgierig	Grappig
	Handig	Zorgvuldig	Behulpzaam
	Dapper	Creatief	Vrolijk

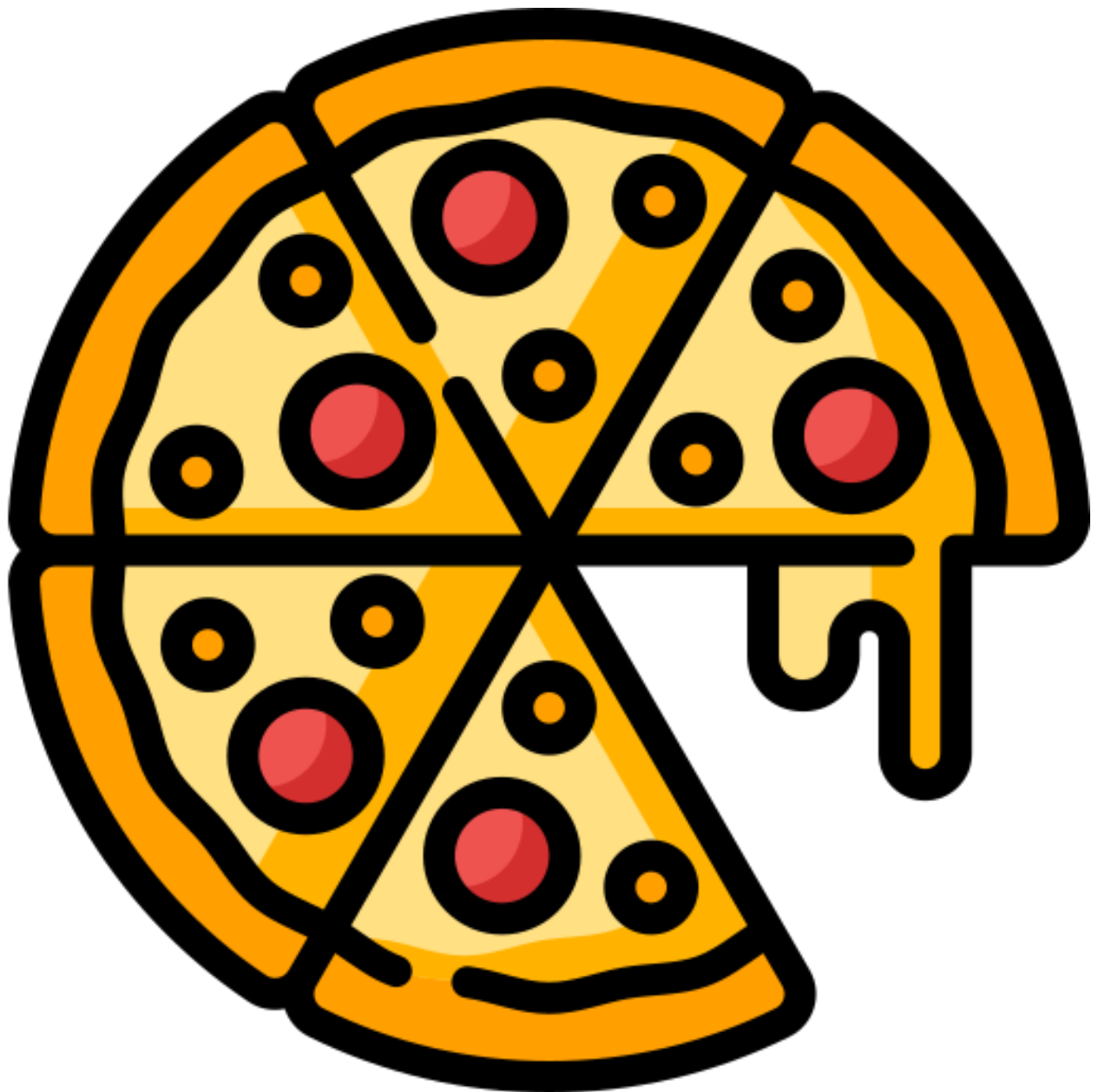
Lege kaartjes

Lijst met kwaliteiten

1. Avontuurlijk
2. Aardig
3. Helpt anderen (behulpzaam)
4. Bescheiden
5. Betrouwbaar
6. Doorzetter
7. Duidelijk
8. Eerlijk
9. Enthousiast
10. Stoer
11. Genieter
12. Gevoelig
13. Deelt veel (gul)
14. Handig
15. Grappig
16. Werkt hard (ijverig)
17. Slim
18. Sterk
19. Praat makkelijk
20. Ontspannen
21. Open
22. Positief (optimistisch)
23. Respectvol
24. Rustig
25. Serieus
26. Tevreden
27. Komt voor zichzelf op
28. Zelfverzekerd
29. Netjes (zorgvuldig)
30. Creatief
31. Weet wat je wil
32. Wil wat bereiken (ambitieuw)
33. Past zich makkelijk aan
34. Attent
35. Kan goed luisteren
36. Moedig
37. Handig
38. Spontaan
39. Goede concentratie
40. Verantwoordelijk
41. Blij (vrolijk)
42. Zorgzaam
43. Nieuwsgierig
44. Geduldig
45. Dapper

Meningen verschillen - drie stellingen

Waar komt je mening vandaan?

Jouw mening bij uitspraak 1

_____ _____

_____ _____

_____ _____

_____ _____

_____ _____

0 100

Jouw mening bij uitspraak 2

_____ _____

_____ _____

_____ _____

_____ _____

_____ _____

0 100

Jouw mening bij uitspraak 3

_____ _____

_____ _____

_____ _____

_____ _____

_____ _____

0 100